

© Ministerio de Cultura de la Nación

el reportaje **de Santiago Varela** **direcció Hugo Urquijo**

Gràcia . del 16 al 18 de març

El reportaje

de **Santiago Varela**

direcció **Hugo Urquijo**

---

intèrprets

Federico Luppi

acompanyat per **Juanjo Andréu** i **Susana Hornos**

---

escenografia i vestuari **Valeria Cook**

---

ajudant de direcció **Julieta Turco** / director tècnic **Alberto López Sierra** /
regidor gerent **Juanjo Andréu** / tècnic de llums **Fernando Cabeo** / ajudants de
producció **Luciano Greco** i **Ignacio Pescetti** / producció executiva **Romina
Chepe** / cap de producció **Sebastián Blutrach** / coordinació general del cicle
Nuestro Teatro **Sebastián Blutrach** / distribució per l'Estat espanyol
Producciones Teatrales Contemporáneas

---

producció **Teatro Picadero de Buenos Aires** (cicle **Nuestro Teatro**)

---

espectacle en castellà

durada aproximada **1h. 20'** sense pausa

seguiu #elreportaje al twitter

horaris: de dilluns a dimecres a les 20:30h.

preus 29"
26" compra avançada
24,50" amb descompte
15" tarifa última fila

El degà de l'escena argentina, **Federico Luppi**, encarna un general de la dictadura militar implicat en l'incendi del teatre **El Picadero** el 1981. Un monòleg que ens mostra com funciona el pensament autoritari. El de llavors i el de sempre.

El reportaje, de **Santiago Varela**, ens acostava al moment de preparació d'una entrevista televisiva a un exgeneral de la Nació Argentina, que s'ha de fer a la presó on compleix condemna per haver participat en la brutal dictadura genocida que va assolir l'Argentina a partir del 1976.

L'interès del programa rau en el fet que aquest militar expliqui com va participar en activitats de censura en l'àmbit cultural i, més concretament, en l'incendi del teatre **El Picadero** de Buenos Aires, que es va cremar una nit de finals de juliol del 1981.

El teatre **El Picadero** reunia en aquell moment un grup d'autors, directors, escenògrafs i tècnics que acabava d'estrenar un cicle de peces, de mitja hora cada una, que es feien en sèries de tres cada dia de la setmana, fins a un total de vint-i-una peces. El cicle es va anomenar **Teatro Abierto** i anys després va acabar essent una icona de la resistència cultural durant la dictadura.

En homenatge a aquest cicle, la Secretaría de Cultura de la Presidencia de la Nación va organitzar, el 2013, el concurs de dramaturgia **Nuestro Teatro**. Les obres guanyadores, agrupades també de tres en tres, es van programar durant sis mesos al nou El Picadero, inaugurat el 2012, amb el mateix esperit de llibertat creativa que el de Teatro Abierto. *El reportaje* acompanyava *Padre e hijo, contemplando la sombra de un día*, de Luis Gabriel Cano i *El cruce, farsa sindicalista*, de Fabricio Rotella.

més informació

<http://www.cultura.gob.ar/agenda/suben-a-escena-obras-ganadoras-del-concurso-nuestro-teatro/>

<http://www.ips.org.ar/?p=5352>

<http://www.centrocultural.coop/modules/revista/exportarpdf.php?id=62>

l'origen de Teatro Abierto

primer relat

Cap a finals del 1980 només les Madres de Plaza de Mayo desafiaven la dictadura militar amb el seu ritus setmanal, valent i solitari, girant al voltant de la Piràmide de la Plaza de Mayo amb els seus mocadors blancs al cap.

Va ser en aquella època quan es van començar a produir els primers brots de resistència a la dictadura: vagues aïllades, protestes populars focalitzades i les primeres reaccions de la premsa independent. A això se hi van sumar tres fronts de protesta: el teatre, les revistes d'humor i els recitals de música popular. Cap a la meitat del 81, el poble ignorava la magnitud del genocidi que s'havia perpetrat i els seus detalls més perversos, però ningú no podia ignorar que hi havia milers de desapareguts i torturats, presoners polítics i camps de concentració. Però a més les majories silencioses començaven a sospitar que elles també eren víctimes del règim: en aquells anys el sou d'obrers i treballadors es va veure reduït un vint per cent.

En aquest context polític va néixer Teatro Abierto. Qualsevol acte rebel neix per amor a la vida. És per amor a la vida que la Humanitat resisteix, crea i sobreviu a les inclemències de la Història. La gènesi de Teatro Abierto va tenir a veure amb aquest amor i aquesta creativitat.

Enmig de la repressió, les desaparicions i els exilis exteriors i interiors, Carlos Gorostiza explica com es van anar acumulant humiliacions com ara els acomiadaments de l'Escola Nacional d'Art Dramàtic, o la coneguda eliminació de la càtedra de Teatre Argentí. Acumulacions. I llavors alguns de nosaltres- diu- per telèfon o en algun cafè, vam entreveure la possibilitat de dir %som aquí+. Som vius. Perquè l'acumulació d'ofenses era exagerada. No la podíem suportar. Va ser llavors quan vam decidir, davant de la impossibilitat de concretar cap pla, com a mínim no donar-los el gust als de la dictadura d'aconseguir el que volien: fer-nos desaparèixer. De manera que un dia vam decidir fer un acte heroic: citar-nos cada dijous a les 5 de la tarda a les nostres cases a prendre mate i pastes i parlar de la vida en general. Així si més no podríem sentir-nos, mirar-nos i no permetre que ens convertíssin en %rossets+, una cosa que estaven aconseguint. Érem un enter. Va ser així com ens vam començar a reunir. La primera reunió va ser a casa del Gorostiza, amb cafè, mate i pastes de qualitat mitjana però matisada amb diàlegs vius, que, tot i que sense plans possibles, evidenciaven la indignació. Fins que un dia d'aquells, Chacho Dragún va portar al grup d'actores una idea que li havia suggerit un grup de joves: eludir la possible censura escrivint obres curtes eròtiques. Hi va haver riures, és clar, algú va dir que era una bogeria. Era veritat? Però aquella gesta només es va poder realitzar amb un alt grau de bella bogeria creadora.

Uns dies després Chacho Dragún, inspirat en la estructura del suggeriment eròtic, va sembrar la idea del que acabaria sent el Teatro Abierto, vint-i-una peces d'un acte, no estrenades, seqüències representarien tres per dia durant una setmana en una sala en horari vespertí i durant dos mesos. Els autors van anar reunint els 21 directors i, entre tots, els actors, i després els escenògrafs, i després els figurinistes, i després els músics, i després... Es van imprimir abonaments per a la totalitat de aquestes vuit setmanes de funcions en un teatre petit, el Teatro del Picadero. Els abonaments els els van prendre de les mans, als qui els venien al preu d'un pa, de barats que eren. La ciutadania també hi volia participar.

Chacho Dragún ho evocava així: «Buscàvem còmplices per a una idea boja. Gairebé com contrabandistes. En veu baixa. Per no espantar ningú. Ni a nosaltres mateixos. Sonaven més fortes les sirenes policials que les nostres veus. I de sobte les illes flotants que es van anar unint van conformar un continent».

La resta vostès ja la saben: va ser el primer gran moviment cultural contra la dictadura amb el suport de tota la ciutadania i capaç de suportar els embats del pitjor sabotatge. Van ser moments de gran felicitat combativa per a nosaltres.

El teatre a l'Argentina té una llarga tradició de rebel·lia i de militància resistent. Va ser avantguarda de la resistència i víctima propiciatòria de dictadures i intoleràncies. La dictadura del 1976 no havia aplicat la censura prèvia. És clar que qui s'animés a treure el cap sabia que corria el risc de perdre'l i aquest va ser el punt de partida d'un instrument molt més eficaç i penós: la autocensura. Només als petits teatres de cart apareixien els riscos més grans però el règim els deixava passar en tant que no corrien el risc de cobrar una notorietat més massiva. Per això van poder somiar el Teatro Abierto. Dels laberints nocturns en els quals es teixeixen aquests utopies va néixer la crida dels primers convocants: els autors.

segon relat

Va ser així com va néixer el Teatro Abierto el 28 de juliol del 1981 al Teatro del Picadero. Tres per dia es van anar donant a conèixer les obres fins que va culminar la primera setmana el 4 d'agost. Però el règim va prendre consciència de la seva significació i el 6 d'agost va enviar un comandament de repressors que la matinada d'aquell dia, mentre en Frank Sinatra cantava a l'Hotel Sheraton per al Buenos Aires de la dictadura, va incendiar el teatre del passatge Rauch.

La reacció de la comunitat va ser immensa i no es va fer esperar. Dels múltiples oferiments de sales per continuar, Teatro Abierto va triar la del Tabarís. Un deliri de les catacumbes va acabar compartint els llums del notori carrer Corrientes, i a partir de l'incendi es va transformar en un fenomen d'una massivitat descomunal des del 18 d'agost, només 12 dies després de l'incendi. Les coses no sempre surten com els poderosos les programen - afirma Tito Cossa, i aquest fenomen així ho demostra. Als militars argentins, tan experts en armes, amb Teatro Abierto, els va sortir el tret per la culata.

fragments extrets de l'edició completa de les peces de Teatro Abierto del 1981, sobre les peces *Gris de ausencia* de Tito Cossa i *El acompañamiento* de Carlos Gorostiza

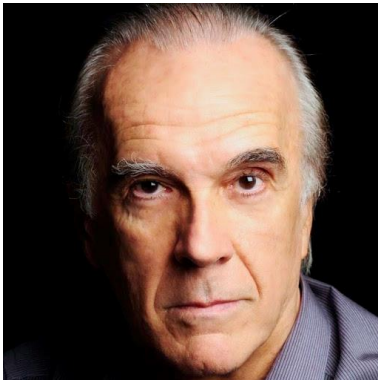
més informació <http://tinyurl.com/os5raow>

el director

Hugo Urquijo

Buenos Aires, 1944

Hugo Urquijo, doctor en medicina, metge psiquiatra, mestre, actor i director de teatre des del 1975 quan va dirigir *Tres por Chejov*, ha dirigit una quarantena d'obres de teatre.

Director teatral de llarga trajectòria en la escena argentina, Hugo Urquijo s'ha caracteritzat per una fina intuïció en traslladar a la escena dramaturgs tan diversos com Samuel Beckett, Harold Pinter o Bernard Shaw. Amb tot, ha estat

Tennessee Williams l'autor que més l'ha interessat. Es defineix com un veritable apassionat del teatre de Williams, ha muntat dues vegades *El zoo de cristal* (el 1976 i el 1992) i *Un tranvía llamado Deseo* (el 1985).

Al Teatro San Martín, ha muntat *Seis personajes en busca de autor* de Luigi Pirandello (Sala Casacuberta, 1976); *Casas de viudos*, de Bernard Shaw (Sala Casacuberta, 1977); *Esperando a Godot*, de Samuel Beckett (Sala Casacuberta, 1979); *Viejos tiempos*, de Harold Pinter (Sala Casacuberta, 1980); *Noches blancas*, de Fiodor Dostoievski (Sala Casacuberta, 1981), *De repente el último verano* de T. Williams (1999); *Platonov* de Anton Txékhov (2003) y *Democracia* de Michael Frayn (2006). Premis a la Millor Direcció, María Guerrero, Premi Leónidas Barletta, Estrella de Mar, i Premi ACE.

Va participar en l'edició de Teatro Abierto del 1981 amb la peça *Desconcierto* de Diana Raznovich, de la qual va estrenar *Jardín de otoño* el 1983 al Teatro Olimpia. També ha estrenat obres d'autors argentins com ara Pacho O'Donnell, Jorge Palant i Daniel Dalmaroni. Seus són també els muntatges de *El organito* de Discepolo al Teatro Cervantes el 1994 i *Nuestro fin de semana* de Tito Cossa el 1998.

Va dirigir el muntatge de la primera obra teatral del premi Nobel Gabriel García Márquez, *Diatriba de amor contra un hombre sentado*, estrenada al Teatro Nacional Cervantes, un espectacle que es va remuntar el 2006 al Teatro Payró, sempre protagonitzat per Graciela Dufau.

Des del 1976 també exerceix la docència teatral, i actualment dedica els seus seminaris sobretot al treball sobre l'acció i el text (la escena, el monòleg, el relat).

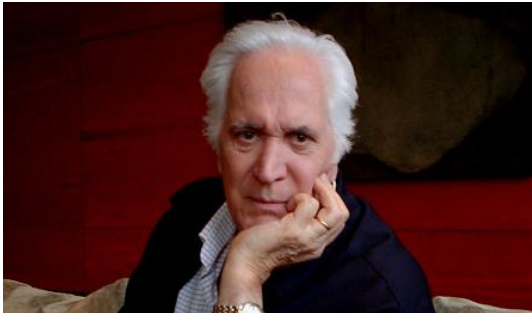
més informació

<http://www.hugourquijo.com/index.php>

Director principal

Federico Luppi

Ramallo, 1936

Nascut a Ramallo, de jove se'n va anar a La Plata a estudiar dibuix i allà va entrar en contacte amb el teatre. Des de llavors va abandonar els estudis per dedicar-se a l'actuació. Es va formar durant anys amb mestres com Heddy Crilla, Augusto Fernández i Alezzo. Va participar entre d'altres en *Soledad para cuatro*, *Ha llegado un inspector*, *Nuestro fin de semana* de Tito Cossa, *Luv*, *Tupac Amaru*, *Morir en familia*, *El gran deschave*, *Convivencia*, *Mal de padre*, *Salven al cómico*, *El vestidor*, *El guía del Hermitage*, *Por tu padre* i *La noche del ángel*. Va formar part de Gente de teatro, conegut popularment com el clan Stivel, un grup integrat pel mateix David Stivel, Bárbara Mujica, Norma Aleandro, Marilina Ross, Carlos Carella i Emilio Alfaro, i una de les primeres i més importants experiències de cooperativa d'actors, junts van fer sèries tan importants com *Cosa juzgada*, sota la direcció de Juan Carlos Gené, *Los herederos* en cinema i nombroses obres de teatre.

En televisió va treballar en cicles clàssics de la televisió argentina, com són *Hombres de ley*, *Situación límite* o *Alta comedia*. En els últims anys ha col·laborat i protagonitzat sèries com *Los sónicos*, *El pacto*, *Impostores*, *Trátame bien*, *Los simuladores* o *En terapia*.

En cinema ha desenvolupat una extensa carrera, participant en més de noranta pel·lícules, de les quals destaquem *El romance del Aniceto y la Francisca* de Leonardo Favio; *Crónica de una señora* de Raúl de la Torre; *La Patagonia rebelde* de Héctor Olivera; *Tiempo de revancha* de Adolfo Aristarain, amb qui roda l'any següent *Últimos días de la víctima*. Posteriorment participa en *Plata dulce*, *El arreglo*, *No habrá más penas ni olvido*, *Pasajeros de una pesadilla*. El 1988 realitza amb Liv Ullman *La amiga*. Durant la dècada dels 90 destaquem *100 veces no debo* de Alejandro Doria; *Flop*, i un cop més amb Adolfo Aristarain en l'exitosa *Un lugar en el mundo*. A Mèxic el 1992 roda *Mi querido Tom Mix*, i més endavant *Matar al abuelito*, *Caballos salvajes*, *La ley de la frontera*, *Nadie hablará de nosotras cuando hayamos muerto*, *Éxtasis*, *Sol de otoño*, *Martín Hache*, *Bajo bandera*, *Lisboa* i *Las huellas borradas* amb Mercè Sampietro.

Dintre dels seus últims papers destaquem *Fase 7*, *Cuestión de principios*, *Inevitable* i *El laberinto del fauno*, de Guillermo del Toro, amb qui ja havia treballat a *El espinazo del diablo* i *Cronos*.

Debuta com a director cinematogràfic en la producció espanyola *Pasos* de Susana Hornos, amb Fabián Vena, Ana Fernández i Alberto Jiménez, Ginés García Millán i Susana Hornos.

Torna a l'Argentina a treballar sota les ordres de Eduardo Mignogna a *El viento*.

Ha rebut nombrosos guardons, com ara el premi Martín Fierro i en festivals com San Sebastián, Portugal, Mar del Plata, Chicago, Los Ángeles, Huelva, Valladolid o Mont-real, entre altres. També ha estat guardonat amb premis de l'Asociación de Cronistas Cinematográficos de la Argentina, i també diversos premis Cóndor de Plata.

més informació

<http://www.imdb.com/name/nm0527002/>